

Esterházy Móric Iskola Újságja

ELSŐ szám

2018. október

Sziasztok!

EMŰ vagyok! Egészen Ausztráliából jöttem el idáig, s mivel a gépemet hazafelé lekéstem, úgy döntöttem maradok kicsit. S ha már maradok, szórakoztatlak Benneteket!

Érdekes cikkeket, verseket, meséket és történeteket hozok Nektek. De persze nem csak csupa tudományos olvasható lesz ám Számotokra, hanem hasznos ötleteket, vicces témákat is megosztok Veletek!

Remélem sokan rajongóim lesztek és megkedveltek! Ha unatkoztok, bármikor állok rendelkezésetekre!

Üdv, EMŰ

Üi.: Mivel hosszúra tervezem az itt tartózkodásom, szeretném, ha ajánlanátok nekem egy fantasztikus becenevet. Várom ötleteiteket! Köszönettel, máris izgatottan bizseregnek a tollaim!

Tartalom

Beköszönés	2
Tartalomjegyzék	2
Ornitológiai alapismeretek	3
SZEPTEMBERBEN történt...	4
Művészek, akik köztünk járnak...	5
kisOKOS	6
CSINÁLD MAGAD!	7
KIKAPCS(olódó)	8
Zárszó	9

**Esterházy Móric Nyelvoktató
Német Nemzetiségi
Általános Iskola**

Diákönkormányzatának lapja

Felelős kiadó:

Szajkóné Medgyesi Bernadett

Írták:

Mester Bettina

Kovács Alexa

Janky Bendegúz

Segítő:

Csákány Melinda

Ornitológiai alapismeretek

... azaz egy kis madártan. Ha már a sulijúrságunk EMŰ, íme néhány dolog, amit az emuról tudni illik!

Az **emu** a madarak osztályának struccalakúak rendjébe, az emufélék családjába tartozó faj. Egyes rendszerbesorolások szerint a kazuárfélékhez tartozik.

Ausztrália hivatalos madara. A vörös óriáskenguruval együtt az emu tartja Ausztrália címerpajzsát az ország címerében.

Elterjedése, élőhelye

Ausztrália füves területeinek, szavannáinak, eukaliptuszerdőinek, bozótosainak lakója. Akár sivatagokban is előfordul, melyeket azonban inkább csak eső után keres fel a hirtelen támadt táplálékhiány kedvéért. A trópusi erdőkből hiányzik. Majdnem egész **Ausztráliában** elterjedt, de az erdőkben, és a sűrűn lakott keleti parton ritka. Az ember Tasmaniából kiirtotta a 19. században a helyi alfajt, viszont betelepítette a Kenguru-szigetre a Kenguru-szigeti emu helyére, és a Mária-szigetre a tasmán partok közelében.

Hangja

A párzási időszakban hallatott jellegzetes hangjuk a messzire elhangzó "**dobolás**", amelyet a hosszú, felfújt légzacskójuk erősít fel. A légcsőnyílás és a nyaki légzsák egymáshoz csatlakozik, így a légzsák fel tudja erősíteni a hangjukat. Mély hívóhangjuk akár 20 km-re is elhallatszik. Emellett rőfögni és sziszegni is tudnak. Főként a párzási időszakban hallhatók.

Megjelenése

Jelenleg az emu a **világ második legnagyobb** madara. Magassága 150-190 centiméter, súlya 30-60 kilogramm. A tojók valamivel nagyobbak és sötétebbek a hímeknél. A három ujjban végződő igen erőteljes lábainak és medenceizmainak köszönhetően 50 km/h sebességgel is tud futni. Medenceizomzatuk súlyaránya megegyezik a röpképes madarak szárnyizomzatának súlyarányával. Mindhárom lábujjuk előre áll, mint a legtöbb futómadárnak. Az emu egyedülálló a madárfajok között abban, hogy alsó combjuk hátoldalán húzódik a **kétfejű vádliizom**. Csüdjük szarupikkelyekkel borított. Lapos szegycsontjuk miatt röpképtelen madarak. Szárnyuk csont, mindössze 20 cm hosszú. Hosszú, szürkésbarna durva lecsüngő tollai elrejtik nagyrészt visszafejlődött szárnyait. A nyakuk felső része csupasz, és gyér tollazat van a nyaka alsó részén is, a fejük egy része világoskék színű. Szürkésbarna tollazatuk a vedlés után sötétebb, ez azonban a napsütés hatására barnára fakul. Az elsődleges tollazat mellett másodlagos tollazatuk is nő, amelynek tollai az elsődleges tollakon erednek, és ugyanolyan hosszúak, mint azok. A napsugárzást a külső tollak nyelik el, és a laza tollazat szigeteli a bőrt. Ezért az emu még a legmelegebb napszakokban is táplálék után járhat. Melle világosabb, mint a többi testrésze. Nyaka és feje nagyon sötét, akár fekete is lehet. Nyakának két oldalán gyakran 3-4 cm vastag, 15-20 cm hosszú csík húzódik. A fiókák fekete-fehér csíkosak, csőrük nagyon sötét, és hegye lehajlik.

SZEPTEMBERBEN történt...

Bizonyára Nektek is ismerősek a most következő mondatok: „Hé, Feri, hozd má' ide azt a lécet!” Vagy: „Gazsi, nyugi, az má' kész!”

Vagy néha ijesztőnek hat egy - egy tüsszentés, vagy köhögés dogairás közben valamelyik ablakból.

Nyáron, amikor elkezdtek a sulis felújítását és az építési munkálatokat, a gyerekenntes iskolában még biztosan nagyon unatkoztak a munkások.

De most, szeptembertől, hogy már mi is itt vagyunk, egy csomót tanulhatnak, ha épp az ablakoknál van dolguk. Bár már nagyon várjuk, hogy elkészüljenek a munkálatokkal, talán mi is hiányozni fogunk nekik, ahogyan őket is emlegetni fogjuk még sokáig!

AKADÁLYVERSENY

Szeptember 28-án az iskolában gyülekeztünk osztályonként, innen indultunk akadályversenyünk idei helyszínére, a Vadászkápolnához. Az indító állomástól négy különböző útvonalon haladtak az alsósok és mi felsősök is.

Az elsősöket és másodikosokat játékos feladatokkal várták az egyes állomásokon. Az év fája és madara témakörhöz kapcsolódóan ügyeskedtek, volt számukra mocsárjárás és gesztenyegyűjtő verseny is. Náluk még nem a versengés volt a cél, hanem hogy sokat játszva és magukat jól érezve eljussanak a célállomásra, ahol finom ebéddel várták őket a kedves szülők. A harmadik és negyedik évfolyamon nagyobb megmérettetés várta a diákokat, a feladatok köre bővült Csákvár nevezetességeivel és az év élőlényeivel is.

A felsősök viszont már versenyben mérték össze tudásukat ezen a csodaszép, napsütéses őszi napon. Voltak kvízkérdések,

rejtvények, képkirakók és egyéb játékos és ügyességi feladatok is. Csákvár nevezetességei mellett mi Esterházy Móricról, iskolánk névadójáról is megemlékeztünk az egyik állomáson. A célban, Betti néninél leadtuk a szebbnél szebb menetleveleinket a megszerzett pontjainkkal. A jól megérdemelt és finom ebéd után izgatottan vártuk az eredményhirdetést. Az idei évben az ötödik - hatodik évfolyamok közötti versenyben ötödik helyezést érték el a 5.b, negyedik lettek a 6.c-sek, harmadik helyezést értek el a 6.a-sok. Második lettek az 5.a-sok és a versenyt a 6.b-sek nyerték. Hetedik - nyolcadik évfolyamon a negyedik helyezést a 8.a-sok érték el, harmadik helyezést érték el a 7.a osztály, másodikak a 7.b-sek lettek és első helyezést a 8.b-sek érték el. Gratulálunk minden osztálynak, és ezúton köszönjük meg mindazok munkáját, akik az akadályverseny szervezésében és lebonyolításában részt vettek, bennünket finom ebéddel vártak!

MŰVÉSZEK, akik köztünk járnak ...

Ebben a rovatban szeretnénk megismertetni Veletek iskolánk azon tanulóit, akik vállalják, hogy az EMÜ Olvasóközönsége előtt megmutatják műveiket, legyen az vers, mese, novella, rajz, stb. Fogadjátok szeretettel az első művet!

Szabó Kristóf: Rutin

Eme reggelen napsütésre
Ébred a város egész népe.
Csörög az óra kitartóan.
A reggel mindig kilátástalan.

Ugyanaz a rutin: ágy, asztal, szék!
Sehol sincs új dolog, megint mind rég.
A reggeli megszokott úgy tömöd már,
Gabonapehely, kakaó, csokoládé vár.

Munka és tanulás fárasztó nagyon,
Inkább a réten mulatni akarok.
Egykedvűn ülve az asztalnál, ebédelsz,
Húsleves fogad, mindig ugyanaz az étel.

Holnap kezdődik minden előlről,
Csokoládé, kakaó, gabonapehely jön,
Holnap is dolgozol, csöpp nyugtod sincs,
De valójában mindig csak magaddal vívsz.

Pályázati felhívás!

No. 1.

Van egy jó versed, meséd, történeted, dalszöveged, rajzod? Eddig csak az íróasztalod fiókjában pihent?! Ragadd meg az alkalmat, küldd el nekünk és mi megjelentetjük az újságban! Amellett, hogy hírnévre tehetsz szert, a magyar-, ének- és rajztanárokkal egyeztetve bizton ígérjük, hogy alkotásodért egy-két ötöst is begyűjthetsz! Hajrá! Élj Te is a lehetőséggel!

kisOKOS

Riport a cukorbetegségről

Napjainkban egyre többet hallhatunk az egészséges táplálkozásról és vele kapcsolatban különböző betegségekről, mint például a cukorbetegség vagy a lisztérzékenység. Ennek kapcsán úgy gondoltuk, hogy megszólítjuk azokat a diáktársainkat, akik sajnos közelről ismerik ezen betegségeket. Elsőként Murányi Imre 6.a osztályos tanulót „faggattuk”, aki érintett a cukorbetegség kapcsán.

- **Mikor és hogyan jelentkeztek Nálad a betegség első tünetei?**
- 6 évvel ezelőtt jelentkezett a betegség. Úgy vettük észre, hogy sokat kellett innom, állandó szomjúságérzetem volt és többet kellett mosdóba is járnom. Ezt követően laborvizsgálat mutatta ki, hogy magas a vércukorszintem.
- **Hogyan kezelhető a betegség?**
- Van, akinek gyógyszeres kezeléssel és van, akinek inzulin adásával. Nekem naponta négy alkalommal kell inzulint juttatni a szervezetembe és oda kell figyelnem az étkezésekre is.
- **Milyen eszközöket használsz?**
- Vércukormérő, inzulin és az inzulinadagoló fecskendő.
- **Mire kell odafigyelned?**
- A rosszullét akkor jelentkezik, ha az átlagosnál alacsonyabb vagy magasabb a vércukorszint. Ez sápadtsággal, remegéssel jár. Ilyenkor meg kell mérnem a vércukorszintemet és a mérés eredményétől függően, ha alacsony értéket mértem, akkor szőlőcukrot kell bevennem, ha magas értéket, akkor inzulint kell beadnom (ami nem számít bele az egyébként nálam napi négyszeri adagba).
- **Megelőzhető-e a betegség? Mire hívnád fel diáktársaid figyelmét?**
- A cukorbetegségnek két típusa van, az egyik örökletes, a másik tulajdonképp bármikor és bárkinél kialakulhat. Kerülni kell a nagy stresszt, a túl sok és túl édes/cukros élelmiszereket!
- **Köszönjük, hogy megosztottad velünk ezeket a fontos információkat, és minden jót kívánunk Neked!**

Diabétesz, azaz cukorbetegség:

A **diabétesz incidencia** azt jelenti, hogy egy év alatt egy adott országban 100.000 tizenöt év alatti gyermekből hányánál diagnosztizálták frissen a diabéteszt. A cukorbetegség száma rohamosan nő. Magyarországon 1989-ben 100.000 fő 15 év alatti gyermek közül 7 vált diabéteszessé, 2009-ben ez a szám már 20-ra emelkedett. A cukorbetegség pumpakezeléssel vagy inzulinkezeléssel próbálják tartani a megfelelő vércukorszintjüket. A cukorbetegségnek nagyon fontos a rendszeres testmozgás, az egészséges táplálkozás, a szénhidrátanyagcsere. A kisgyermekkorú inzulinkezelés nagyon kiszámíthatatlan, mert egy csecsemőnél, kisgyermeknél nem lehet tudni mikor ébred fel, kíván-e reggelizni, tízórai, ebédelni, miből mennyit és mennyi idő alatt fog megenni, napközben mennyit fog aludni, pedig a kötött étkezési idők nagyon fontosak az inzulinkezelésnél. Az idősebb gyermekek, felnőttek maguknak mérik a vércukorszintjüket és maguknak adják be az inzulint. Az, hogy egy embernek naponta hányszor kell inzulint beadni magának a diabétesz súlyosságától függ.

D.I.Y.**azaz CSINÁLD MAGAD!**

1. Színező és borító egyben

Elsőként fogadjátok az újág 10. oldalán található színezőt, mellyel nem csupán művészi hajlamaitokat tehetitek próbára, hanem az elkészült művet felhasználhatjátok például az ellenőrző könyvetek borítására. Jó munkát és jó szórakozást!

2. Egészséges tízórai

Hozzávalók:

teljes kiőrlésű zsemle vagy szeletelt kenyér (ha szeretetd, választhatsz magvasat is)
mozzarella
paradicsom
bazsalikom levél

Elkészítés:

Vágd ketté a zsemlét, melyet ízlés szerint megkenhetsz kevés vajjal vagy margarinnal. Helyezz rá a felszeletelt mozzarellából néhányat! Ezután következnek a zöldségek: paradicsom szintén szeletelve, illetve az alaposan megmosott és lecsepegtetett bazsalikomlevelek. Végül rakd rá a zsemle másik felét. Csomagolhatod és már viheted is magaddal. A látvány sem utolsó, hát még az ízek! Kóstold meg Te is! Jó étvágyat!

3. Pompom

Hozzávalók:

tetszés szerinti színes fonal, kettő db körgyűrű kartonból és olló

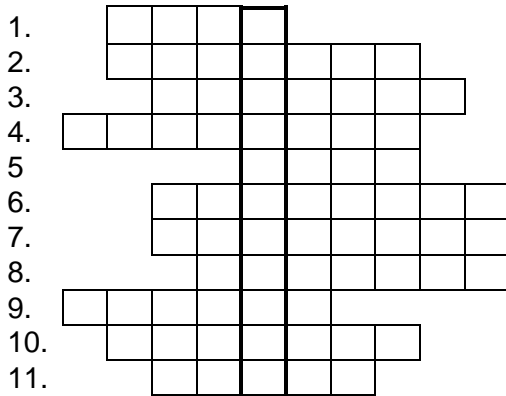
Elkészítés:

Attól függően, hogy mekkora pompomot szeretnél készíteni, vágj ki kartonból két egyező méretű körgyűrűt! Helyezd egymásra őket és kezd el feltekerni a fonalat a körgyűrű mentén a lehető legszorosabban! Folytasd ezt a műveletet addig, amíg a körgyűrű belseje engedi a fonal feltekerését! Ezt követően az ollóval nyírd végig a kartongyűrűk felső részén a fonalhurkokat! Egy hosszabb fonaldarabbal szorosan kösd meg a két körgyűrű között szétvágott szálakat! Vedd le a kartongyűrűket a fonalról, s nincs más dolgod, mint összeBORZOLni a gombócot! Az elkészült pompom díszítheti a tolltartód vagy táskád zipzárját! Kellemes időtöltést!

KIKAPCS(olódó)

Rejtvény

1. Fűszer és napilap neve
2. Népi hangszer
3. Ősszel hullik
4. Egykori orosz elnök keresztnéve
5. Magyar település, mely híres a magyar konyha egyik nélkülözhetetlen alapanyagáról
6. Hatalmas kígyófajta
7. Mérges, morcos
8. „A magyar tenger”
9. Petőfi egyik híres verse
10. Kerékpár, csupa „i”-vel és nem kirikpir!
11. Lovak csoportja

Megfejtés: _____

Gratulálunk!

VICC

(Mennyi az értéke ennek a római számnak?)

- Mi ez a nagy zaj odakint, Jean?
- A futórózsák edzést tartanak, uram!

LEGO ember bemegy a kocsmába.

Kérdezi a pincér, hogy mit kér.

- Mindegy, úgyis a hátam mögé öntöm!

A tanító néni azt kéri a gyerekektől, hogy mondjanak olyan szavakat, amiben van „r”.

Marika azt mondja: „óra”, Klárka: „nadrág”, Petike: „radír”, Pistike: „tojás”.

Tanító néni: - Pistike, ebben nincs „r”!

Pistike: De van, kettő is, a fehérje és a sárgája!

Tudsz jobbat?
Van saját vicced!
Rukkolj elő vele!
Irány az EMÜ fészek!

ARANYKÖPÉSEK - vagyis mi mondtuk

„Ady kötetei verscitrusokból állnak.”

„Ady feleségét verseiben Csicsiszkának nevezi.”

„Janus Pannoniust nagybátyja János vitéz neveli.”

„Partizán: olyan katona, aki civil ruhában van, és hátulról nehezíti meg az ellenfél munkáját.”

„Ki volt a könyvnyomtatás feltalálója? – Gut ember!”

„Tompá Mihály a szentháromság tagja, Arannyal és Petőfivel.”

„1962-ben kitört a kubai rakétavásárlás.”

KÖSZÖNTŐ

Nagyon boldog névnapot
és születnapot kívánunk
azoknak a diáktársainknak
és tanárainknak, akik
szeptemberben vagy
októberben ünnepeltek,
ünnepelnek!

KÖSZÖNET

Köszönjük Judit néni segítségét a korrektúra elvégzéséért, Sanyi bácsinak az EMÚ címlap elkészítését és Betti néninek és Knausz Imre bácsinak az újság sokszorosításában való közreműködéséért!

Pályázati felhívás!

No. 2.

Kedvet kaptál, hogy Te is cikket írsz, riportot készítsz, velünk szerkeszdsz a suliójságot? Ne tétovázz, oszd meg velünk: helyezd el alkotásodat a fészekben! Amit kapsz: egy lendületes és kreatív csapat tagjává válsz!

Hivatkozás:

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Emu>

